

Forfatter: Bergsøe, Vilhelm

Titel: Det var Nissen

Citation: Bergsøe, Vilhelm: "Det var Nissen", i Bergsøe, Vilhelm: *Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind VI*, 1905-, s. 239. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-berg06tom-shoot-workid56785/facsimile.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter, 1-7 - Bind VI

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

„Det var Nissen“.

„Charmante! Superbe!“ udbød Kammerherren, og knipsede med højre Haands Pegefinger Bladene fra hinanden i det lille Hæfte, som han holdt op imod Lyset, saa Diamantringen funkede som en Stjerne.

„Hvilket?“ spurgte Kammerherreinden gabende og standsede den „Patience“, hun var i Færd med at lægge.

„En surprise, ma chere,“ svarede Kammerherren med hemmelighedsfuld Mine. „En lille Poesi — jeg tror, de kalder det en Monolog. Vor smukke Doris — —“

„Vor smukke Doris?“ afbrød Kammerherreinden med en skærende Betonning paa de to sidste Ord. „Hvem mener du?“

„Naa — ja — naturligvis Annys Guvernante, Doris — —“

„Hun hedder Mamsel Jensen, og intet andet,“ sagde Kammerherreinden og slog Korfene sammen med et Knald.

„Det klirrer saa forbandet borgerligt, ma chere! — Naa, lad os ikke fatiguere os over det. Hun har skrevet — — —“

„Har hun skrevet?“ udbød Kammerherreinden og slog Kortene ud i en stor Vifte. „Blaastrømpe troede jeg dog ikke, hun var.“

Kammerherren syntes at have nærmere Bekendtskab til Mamsel Jensens Strømper; thi han svarede med stor Bestemthed: „Jeg har aldrig set hende med blaa Strømper.“

„Hvad har hun skrevet?“ spurgte Kammerherreinden med en mat Gaben. „En Madrigal, formodentlig.“

„Det véd jeg, pardieu, ikke, hvad er“, svarede Kammerherren med inderlig Overbevisning. „Dette her er — lad mig se — jeg tror, hun kalder det Jamper. — Vil du høre?“

„Pardon, Alphonse!“ afbrød Kammerherreinden, og dækkede med hele Kortviften en aldeles utilslørret Gaben. „Fortæl mig Indholdet! — Du véd, jeg læser kun gode Vers.“

„Hum! Ja! Indholdet? — Hvad Indhold er der egentlig i saadan noget? — Det klinger, ma chere, det klinger — og saa slaar det Tiden ihjel — morer Gæsterne, giver Stof til Konversation, sætter vor kære Eyben i et hidtil ukendt Lys — kort sagt — saadan en Prolog er uforlignelig paa en ennuyant Juleaften.“

Kammerherreindens Ansigt opklaredes næsten til et Smil. Kunde hun slaa Tiden ihjel, putte den i en Tønde og sende den til Amerika, vilde hun have betragtet sit Livs Opgave som løst.“

„Lad mig høre,“ sagde hun formildet. „Mamsel Jensen har virkelig et vist Talang.“

„Ganske bestemt,“ forsikrede Kammerherren hurtigt. „Ser du — det er en Allegori. Eyben kommer frem — ja, du véd, hvor den Juleaften ellers bliver horrible, naar vi skal konversere de Mennesker lige til Klokkeren ti — Eyben kommer altsaa frem, udstafferet som Nissernes Konge. Den grønne Stue kan

vi gøre, lad os se, til en Kæmpehøj for Eksempel — eller til en Korsvej, eller saadan noget. Naa — Eyben kommer frem, udstafferet som Nissernes Konge, lad os se — af en Tønde for Eksempel. Han stiger op paa Kæmpehøjen, besværges sine Undersaatter, og — Døren til den blaa Stue — den kan vi jo spendere derpaa — gaar op, og ind styrter alle Nisserne — —“

„Hvilke Nisser, mon cher?“ afbrød Kammerherreinden. „Det er saadant et underlig vulgært Ord, synes mig.“

„Godsets Børn, min kære Stella, dem vi ellers bespiser fra Borgestuen. Vi maa spendere en Dragt til hver; den kan de beholde til at gaa i Skole med. Naa — alle Nisserne omringer deres Konge — det er Eyben, forstaar du? — Han udtaler sin Tilfredshed med deres gode Udseende, giver dem hver en lille Present — Smaating naturligvis — lad os se — Kamme, Børster, Støvleknægte og saadan noget. Nisserne er henrykte — de svinger deres Huer, raaber Hurra, og synger en Lovsang, som jeg nok skal faa Huslæreren til at skrive. Til Slutning kender Jubelen ingen Grænse. De løfter deres Konge — Eyben naturligvis — op paa Skuldrene, bærer ham i Triumf og forsvinder med ham i Kæmpehøjen. Tæppet falder, og en Bifaldsstorm, ma chere, vil bruse gennem Salen.“

„Tror du?“ spurgte Kammerherreinden og skød alle Kortene fra sig.

„Ubetinget!“

„Men det gør jeg ikke! Jeg finder den hele Plan meget maladroit og navnlig Digtet overordentlig malplacé.“

„Og hvorfor det?“

„Fordi det er vor Guvernante, som har skrevet det. Hvad vil man først spørge om? — Forfatteren. Alle tror naturligvis det er mig, eller dig maaske,

og saa er det — Mamsel Jensen og Huskærer Abel. Det gør ikke noget godt Indtryk, mon chere.“

„Saa gør jeg det selv,“ sagde Kammerherren determineret og strøg sine Knevelsbarter med en Sejrherres Sikkerhed.

„Alphonse! Alphonse! Min Gud! Du vil da ikke skrive Vers?“ udbrød Kammerherreinden forfærdet. „Det skal være saa vanskeligt, Alphonse.“

„Ja, i gamle Dage, da man forlangte dine Verseben, din Rytmik og saa dine Enderim respekterede, ma chere — ja, da var det rent forbandet. Men nu til Dags? — Aa, jeg saa' forleden et Vers i en Avis. Der var saa mange Ben i det, at Bladet godt kunde blive Landpostbud, naar det kom tilgæters. Til Gengæld var der hverken Rim, Rytmik eller Mening — men alle sagde, at det var et charmante Digt — selv din Kusine. Jeg forsikrer dig, jeg kan skrive Måge dertil endnu i Aften.“

„Men Gangen — Handlingen?“ indvendte Kammerherreinden.

„Aa, det tager man ikke mere Hensyn til. De fleste Ting har jo hverken Gang eller Handling. Det er Situationer, Stemninger — kort sagt Vaas — og det er slet ikke vanskeligt. Desuden, hvis det skulde knibe, saa har vi jo den smukke Dor — jeg mener Mamsel Jensens Manuskript. Man forandrer lidt hist, lægger noget til her — fint, naturligvis, fint — og det er ikke længere hendes. — Aa, jeg véd nok, hvorledes jeg skrev mine franske Stile paa Akademiet — altid *crème de la crème* — Hvad var det?“

Der høstes en underlig fnisende Lyd, som dog ved nærmere Eftersyn viste sig at være Kammerherreindens Moppe, der snorksov under hendes Kjøle. Klokkeren slog ti. Ved Lyden af det første Slag ringede Kammerherreinden paa sin Kammerjomfru, som straks viste sig med hendes Frisérkaabe over Armen.

Kammerherren rejste sig, bukkede for sin Frue og sagde: „Bon nuit, ma chere! Jeg trækker mig tilbage til mit Helikon. I Morgen skal jeg tale med Eyben og Frøken Jensen. Jeg maa dog præparere dem en lille Smule. Digtet kan blive charmante, naar det faar nogle flere Ben at gaa paa.

Den næste Aften sad Peer Røgter i sit Kammer. Han havde trukket sine Staldbukser af, og var nu i Færd med at løse det Problem at skaffe dem ny Bagklædning af et af Kammerherrens gamle Olie-malerier, som Jens Kusk havde knebet oppe paa Loftet. Det var en gammel Raadsherre fra Ludvig den Fjortendes Tid, en af Kammerherreindens Aner, men det brød Peer Røgter sig ikke det bitterste om. Med en rusten Foldekniv filede han det tykke Lærred igennem, idet han mumlede:

„Ja, — Paryk, det har han s'gu — men den bliver meget for bred til Smækken! Naa, saa studser vi ham en bitte Kende.“

Og Peer Røgter studsede Raadsherren, saa denne vilde have studsset derved.

Da bankede det paa Døren. Peer fik i en Fart Raadsherren og Rammen under Bænken, lagde Bukserne decent over Skødet og raabte: „Er det dig, Maren?“

„Nej, det er mig!“ lød en Drengestemme udenfor.

„Naa, saa det er ham, Eyben,“ sagde Peer og lukkede Døren op. „Ja, han kan godt komme ind, for ham skader et Par bare Ben da itte.“

Eyben traadte ind. Det var en bleg, opløben, ti Aars Dreng med matie, blaa Øjne og en Mund, der mindede om en Mulepose. I det mindste saa' det

ud, som om en saadan havde trukket hele Undermunden nedad. Der var noget underligt mat, dinglende i hans Bevægelser. I Haanden holdt han en Kørepisk uden Smæld.

„Vin du nave den tin mig?“ sagde han og stak den lige i Ansigtet paa sin Ven.

Peer syntes aabenbart ikke om denne Afbrydelse i hans Konference med Raadsherren, thi han svarede tvært: „Kan Eyben ikke snakke rent endnu? Det troede jeg dog Hr. Abel havde lært ham.“

„Næ, det har Hr. Aben ikke. For Resten kan jeg nok sige L, naar jeg vin; men det keder mig at vinne. Det skan være et Sinkesmand, Peer!“

„Ja, hvor faar jeg Penge til Silke? Det er knap del, jeg har Skillinger til Lærred i mine Bukser. Har han ikke lidt Penge, Eyben?“

Eyben halede langsomt sin Pengepung op og var just i Færd med at aabne den, da det bankede paa ny.

„Stik den til sig,“ hviskede Peer.

Derpaa raabte han med myndig Stemme: „Er det dig, Maren?“

Der hørtes en tør Hosten udenfor. Døren gik op paa vid Gab. Der stod Frants Kammertjener i fuldt Liberi. Han smældede et Blik rundt i Kammeret og meldte, henvendt til Loftet: „Hendes Naade spørger efter Junkeren. Kammerherren ønsker at tale med den unge Herre straks.“

Eyben dukkede sig, som fik han et Slag af en usynlig Pisk, og smuttede ud bag om Kammertjeneren. Denne forsvandt med Værdighed, idet han glemte at lukke Døren. Peer rejste sig med Bukserne i Haanden, sparkede Døren i og sagde arrig: „Kammerjunker!“

Saa halede han Raadsherren frem under Bænken, tog Maal af Parykken og mumlede:

„Mon jeg skal sætte ham indad eller udad? Indad bliver han vist for kold.“

Den næste Aften ved samme Tid havde Peer faaet Bukserne færdige. Det var et sandt Kunstværk, der mindede om florentinsk Mosaik. Han sad just og flettede paa et Smæld af grøn Silke, da Døren blev revent op og Eyben styrtede ind. Han smed sig uden videre Omstændigheder i Peer Røgters Seng og udbød, halv arrig, halv grædende:

„Den gamle er gan!“

„Ja, der var nok til Eyben i Gaar Aftes,“ sagde Peer og slog Knude paa Smældet.

„Jeg vinne ønske, Hr. Aften sad paa Buokshjerg!“ vrissede Eyben og sparkede i Dynerne. „Han skan nære mig at deknamere en Mononog.“

„Hvad er det?“

„Det er noget, som Anne vin ne ad, naar jeg, som ikke kan sige L, skan deknamere,“ udbød Eyben og brast i Graad. „Jeg bliver tin Natter for dem annesammen, hvis du ikke hjælper mig, Peer!“

Peer flettede meget sindigt Smældet ind i Snærten, klædede sig paa Raadsherren og sagde: „Jeg forstaar ilte det bitterste a' det alt sammen.“

„Der kan du næse!“ sagde Eyben og trak et beskrevet Hæfte op af sin Lomme.

„Det er jo ikke prentet,“ bemærkede Peer, „saa kan jeg ikke læse det. Læs han det for mig.“

„Det er noget ugudenigt Vrovn! Jeg forstaar det snet ikke! Det er saa nøjernigt.“

„Læs det alligeveller,“ bemærkede Peer filosofisk.

„Men du maa ikke ne ad mig, for saa snaar det Snudder,“ indvendte Eyben, lukkede Hæftet op og læste:

„Jeg er Nissernes Konge! — Ven minne og graa,
Staar jeg dog her med Guldkrone paa
Og huser venkommen tin anne.
Nyser Vensignensen ud over Nand,
Nyser som Stjernen ved Bethnehems Strand,
Mens Junekokkerne kande.“

„Det forstaar jeg s'gu itte et Muk af,“ sagde Peer Røgter.

Eyben huggede Hæftet i Gulvet, brast i Graad og hulkede: „Jeg er vis paa, at Åben har navet det saanedes bare for at nære mig at sige N — L mener jeg. Men jeg vin ikke nade mig gøre tin Nar — ven, Peer?“

Peer gnuppede sit røde, strittende Haar med hele den knyttede Haand og spurgte: „Men hvad vil de egentlig gøre ham til Nar med? Det er jo inte Eyben, der har lavet den Katekismus.“

„Jeg skan jo være Nissekonger,“ forklarede Eyben. „Jeg skan stafieres ud i graa Knæder med Krone og et naugt Skæg. Der er kommen en hen Nisse-dragt fra Ninnenunde og en væmmenig Køhaars Paryk, som jeg skan ha'e paa Hovedet. De vin gøre mig tin Nissekonger, Peer, og saa skan jeg gøgne for dem.“

„Nej, det skal Eyben aldrig i Evighed!“ udbrød Peer og slog i Bordet. „Man skal ikke gøre sig selv til Grin, naar man er Herskab; men man skal heller ikke gøre Grin med det, som dog er mere end Herskabet selv.“

„Hvad mener du med det?“

Peers Stemme sank ned til en sagte Hvisken: „Kender han noget til Utøjet?“

Eyben klæde sig i Hovedet og saa' højst muleposeagtig ud.

„Naa, ikke?“ fortsatte Peer; „men se, det gør jeg. Jeg ser mere her nede i Kostalden ved Natte-tide end de andre oppe paa Gaarden; men jeg mæler aldrig et Muk. Nu til Dags er man jo saa romantisk, at man ikke vil tro, simple Folk. Men jeg véd nok, hvad jeg har set, og jeg véd ogsaa, hvad jeg har hørt.“

„Hvad har du da hørt, Peer?“

„Åa, det Hverdags-Pusleri vil jeg slet ikke snakke om,“ fortsatte Peer, „men kun holde mig til det,

der ligner det, som de vil gøre ved Eyben. Se, det kan nu være saadan en halv Snes Aar tilbage, da var der en Skolelærer, som skulde gøre sig vigtig. Han fik ogsaa lavet saadan noget Kram paa Vers, som skulde læses ved Bordet, og Skrædderens Dreng, som var saadan en Fjantefas, skulde da være Nissekonge. Men det tog en drøvelig Ende, for den rigtige gamle, ham der inde i Bumlebølle-Banke fik lokket Drengen med sig, og da han havde faaet ham op paa Toppen, saa rundhjulede han ham saadan, at han var rundtosset fra den Dag og kom aldrig til Samling mere.“

„Rundhjunede — hvad er det?“ spurgte Eyben meget betænkelig.

„Jo, ser han, Eyben,“ sagde Peer med Eftertryk, „Nissekongen skabte sig om til et Ildhjul, tog Skrædderdrengen om Livet og hjulede saa ned med ham lige oppe fra Toppen af Banken og ned i Skolelærerens Møtning. Der fandt de ham, og vel var det, at han var kørt i Møtningen, for ellers var han brændt levende op.“

Eyben rejste sig i Sengen. Hans Øjne lignede to mat emallerede Kugler; Munden hængte slapt ned, men pludselig fortrak den sig til et vældigt Brøl, og han bulkede: „Peer! Peer! Du maa hjælpe mig ud af ant dette; emners buiver det en fæn Redenighed.“

„Ja, det er ikke saa lige,“ bemærkede Peer, „for der skal både Hoved og Mønt til. Har han ikke lidt Penge, Eyben? Jeg skulde ogsaa ha'e lidt for det Smæld.“

Denne Gang fik Eyben sin Pung op i en Fart.

„Jeg har bnot tyve Kroner, som jeg naante af Granmama tin Junepresenter.“

„Ja! den kan jo være god nok,“ sagde Peer og stak Guldstykket i Lommen. „Men til Juleaften maa jeg ha'e én til, ellers gaar det galt, forstaar han?“

„Jo,“ hulkede Eyben, „jeg har én tin i min Sparebøsse — du skan faa dem annesammen, naar du bare vin hjælpe mig.“

„Eyben skal ikke komme til at agere Nissekonge den Aften — det lover Peer Røgter og jeg. Men én Ting maa Eyben love — vil han sværge paa det?“

„Ja!“ sagde Drengen, aldeles andægtig.

„Hvad der saa sker, og hvad der saa hænd's, saa svarer han blot, naar nogen spørger ham: ‚Det var Nissen!‘ — Forstaar han?“

„Jo ven, Peer! ‚Det var Nissen!‘ Var det ikke saanedes?“

„Jo vist! Gaa saa! — for nu skal jeg til at spekulere,“ sagde Peer med en Mine, som var han Henrik i „Abracadabra“.

Eyben gik og tog Pysken med sig. Hæftet havde han derimod glemt paa Sengen. Peer greb det, holdt det op til Lyset og gjorde en Grimasse.

„Sikke no'et forbandet, romantisk Sludder!“ brummede han. „Det fylder nu den Kisselinke Kammerherren med. — Herud!“

Og dermed aabnede han Kakkellovnsdøren, hvor Hæftet forsvandt som lyse Luer mellem de andre.

Den næste Dag var en sand Tycho Brahes Dag for Kammerherren. Hr. Abel havde meldt, at Eyben havde kastet Hæftet bort, og da dette var en Trio af Kammerherren, Guvernanten og Hr. Abel, hvortil der ikke fandtes Kladder, varede det adskillige Timer, inden man fik stablet et Dokument sammen, der blot nogenlunde lignede det table.

Kammerherren var gnaven. Det forekom ham be-

standig, at den ny Prolog manglede en Mængde pikante Aandrigheder, som han alene havde fundet paa, men som det nu — mærkeligt nok — ikke var ham muligt at komme paa. Han gik med lange Skridt op og ned i sit Rygeværelse, da Tjeneren meldte — Peer Røgter!

„Peer — Peer Røgter! Er han gal?“ udbrød Kammerherren.

Tjeneren bukkede og saa' højst elendig ud.

„Vis ham ned i mit Kontor!“ tordnede Kammerherren. „Eller til Forvalteren! Jeg vil ikke — dog jo, jeg vil modtage ham. Lad ham gaa ned paa Kontoret.“

Da Kammerherren kom ned, stod Peer med sin Stadshat i begge Hænder og i en Dragt, der ikke gav fjerneste Anledning til at mindes Raadsherren under Ludvig den Fjortende. Kun en vis stram Ko-Atmosfære, der omgav ham, som Glorien de katolske Helgener, røbede hans Stilling som Røgter.

„Hvad vil han?“ spurgte Kammerherren gnaven. „Skynd sig lidt — her er koldt.“

„Ja, her er jo heller ikke fyret i Kakkelovnen, Hr. Kammerherre,“ bemærkede Peer paa sin tro skyldige Maade.

„Nonsens! Skynd sig lidt! Hvad kommer han for?“ spurgte Kammerherren og trippede utaalmodig paa det kolde Gulv.

„For at sige op, Hr. Kammerherre,“ svarede Peer med ynkelig Stemme. „Jeg kan ikke mere.“

„Hvad for noget? — Peer er jo ikke naaet de halv Hundrede endnu?“

„Ja, var det blot Aarene, Hr. Kammerherre, saa kunde det jo magelig ta'es; men der er det, der er værre. — Se, derfor maa jeg gaa.“

„Nej, Gu' maa han ej! Jeg tager ikke mod Opsigelse i U'tide. Hvad er da det, som er værre?“

„Utøjet, Hr. Kammerherre. Jeg kan ikke nære mig for det.“

„Fy, for Pokker,“ udbrød Kammerherren og trak sig et Skridt tilbage. „Hvor har han faaet det fra? Det er jo det rene Svineri.“

„Ja, det maa Kammerherren nok sige. For Resten mener jeg, at det kommer heroppe fra Slottet; for det er alle Tider værst saadan henad Juletid, naar der er mange Gæster heroppe; saa jeg mener ---“

„Er han bindegalt? Tror han, at jeg eller mine Gæster bringer ham Utøj paa Halsen?“ tordnede Kammerherren, aldeles ude af sig selv. „Det maa jo komme fra Køerne. Har han set dem ordentlig efter?“

„Naa, saadan?“ sagde Peer med et forstaaende Smil. „Næ, det er ikke det Utøj, jeg mener, Hr. Kammerherre. Det er de smaa graa.“

„Ja, for Fanden, det er jo netop de smaa graa, jeg taler om! — Kan han ikke nære sig for dem, kan han faa sit Kammer hvidtet og sit Sengetøj brændt, men jeg lader ikke mine Røgtære rende ved Juletider for det. Forstaar han?“

„Jo vel, men det er jo Hr. Kammerherren, som ikke forstaar mig. Nærenstid jeg bare maaite faa Lov til at tale, skulde jeg vel nok klare mig; men hver Gang jeg bare lukker Munden op, ta'er Hr. Kammerherren jo saadan paa Vej, at jeg bliver rent rundtosset, og saa kan jeg jo ikke gøre for, at jeg gør Kammerherren saa kulret, som han er.“

Kammerherren sendte ham et lynende Blik, men da det kun mødte et gabende, godmodigt, næsten fjollet Udtryk i Peers Ansigt, formildedes hans Vrede og han sagde:

„Forklar mig da, hvad han mener med sit Utøj.“

„Ja, det er jo ikke saadan at forklare, for der er jo ingen, der rigtig forstaar det, og i vore romantiske Tider vil Folk jo ha'e alting saa naturligt.

Jeg snakker heller ikke mere derom end højst nødvendig; men Kammerherren maa vide, at sin Nattesøvn maa man ha', og det er ikke behageligt, naar de smaa graa kører i Karrusel med Dynen paa Gulvet, saa man vaagner om Morgenen i sin bare Skjorte, saa stiv som en Pind."

"Aa, nu forstaar jeg!" udbrød Kammerherren og tog sig med en affekteret Gestus til Panden. "Det er Nisserne, Peer mener?"

"Ja, det er dem fra Bumlebølle-Banke — de har nu faaet deres Gang i Kostalden hver evige Nat. Se nu i Gaar! — Saa ligger jeg og sover, og drømmer, at den krimmelhornede Kvie, hende fra Lars Peersen i Tossierup, har slaet sig løs. Saa vaagner jeg, og saa hører jeg hende ganske bestemt sjokke op og ned ad Grebningen i Kostalden — jeg kender hende paa det Trask, hun har. Saa staar jeg op og gaar i min bare Skjorte ind for at binde hende. Først kan jeg ikke finde hende, og saa kan jeg ikke binde hende; for det var lige som Tøjret blev speget omkring Hornene paa hende. Saa bliver jeg arig og gi'er hende et Dask i Siden; men lige i det samme sætter hun, reverenter talt, Hornene i Enden paa mig og siger: „Herud, Peer!" — Og i det samme gaar Stalddøren op, og jeg ryger paa mit Ho'ede lige ud i Møtningen, saa Møget stod mig om Ørene. Det var ikke den krimmelhornede Kvie, det, Hr. Kammerherre. — Nej, det var Utøjet, og saadan piner det mig næsten hver evige Nat, saa jeg faar trække af Gaarde, Hr. Kammerherre! Ja, saamænd maa jeg saa."

"Men hvad har det med os og Hovedbygningen at skaffe? Vi kan jo ikke gøre for, at det spøger nede i Kostalden."

"Jo, naar bare Hr. Kammerherren vil lægge det rigtig sammen, saa skal jeg snart forklare det. Se, det kan nu være saadan en halv Snes Aar tilbage,

saa var der en Skolelærer, som skulde gøre sig vigtig. Han — —“

„Aa, spring ham over!“ udbød Kammerherren utaalmodig. „Han kommer jo ikke den Sag ved.“

„Jou netop,“ bemærkede Peer, „for han vilde gøre det samme, som Skolelæreren nu gør deroppe med Junker Eyben; men det kom han beskidt fra.“

Og nu fortalte Peer med stor Vidtløftighed Historien om Nissen, der „rundhjulede“ Skrædderens Dreng.

„Peer vil da ikke ha', at jeg skal tage den Historie au serieux?“ bemærkede Kammerherren. „Det er jo den groveste Overtro.“

„Ja, grov var den,“ sagde Peer. „Derfor blev han ogsaa fjollet alle sit Livs Dage. Sæt nu, at det gaar den unge Junker ligedan — hvad vil Kammerherren saa gøre?“

„Der er en Difference, Peer! en betydelig Difference. Jeg er ikke en Skolelærer, og den unge Herre er ikke „Skrædderens Dreng“. Sligt passerer kun med borgerlige Folk, min gode Peer.“

„Da er vi dog alle Borgerfolk for Vorherre, og sagtens for Djævelen med,“ brummede Peer. „Man skal ikke trække Fanden i Halen, for saa vender han Kløerne til. Derfor skulde Hr. Kammerherren heller ikke male ham paa Væggen, men lade de Løjer fare paa en hellig Juleaften. Ellers bliver det, min Sandten, til Ulykke for os alle paa Gaarden.“

„Derom kan der aldeles ikke være Tale,“ udbød Kammerherren heftig. „Alt er nu arrangeret, og vi lader os ikke kommandere fra Kostalden, min gode Peer! Er han bange for at ligge der alene Juleaften, kan han faa et Par af Karlene til Selskab, eller — bi lidt — han kan tage ned til Lars Peersen i Tøsserup og handle om den Tyr, jeg saa' paa forleden.“

„Ja, det sidste vilde jeg jo helst,“ sagde Peer og drejede ydmygt paa sin Hat; „for dels falder der jo altid lidt af hos Lars Peersen, og saa er jeg jo ude af Gaarden med det sammen, og det skøtter jeg svært godt om, for det vil aldrig gaa rigtig til den Juleaften, hvis Hr. Kammerherren selv trækker Utøjet til Huse.“

„Det bliver min Sag, Peer, og jeg vil se, hvem der vil forhindre mig deri. Der har han en Tikrone-seddel til Rejsen, og skaffer han godt Køb paa Tyren, faar han en til. Gaa saa og meld Hollænderen, at han rejser.“

„Takker saa mangfoldigen for alt godt og ønsker Hr. Kammerherren en glædelig Jul,“ sagde Peer. „Men —“

„Nu vil jeg, par dien, ikke høre et Ord mere!“ raabte Kammerherren. „Vil han gaa eller vil han ikke?“

„Jou, jeg vil, Deres Højvelbaarenhed!“ sagde Peer og hummede sig baglængs ud ad Døren. „Men den Juleaften bli'er --- —“

Kammerherren smældede Døren i for Peers Næse, og gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, idet han udbød:

„Mærkværdig, saa denne gamle Folketro holder sig hos de lavere Personer her paa Godset! Jeg skal dog berette denne Samtale til Provsten; han kender denne Friskolelærer, som har Statsunderstøttelse for at skrive alle disse gamle Anekdoter op og give dem i Trykken. Peer Røgter! --- Det vil være noget for ham.“

Uden for Døren stod Peer og foldede Tikrone-sedlen omhyggeligt sammen, inden han lod den forsvinde i sin brede Vestelomme. Saa kastede han et polisk Blik tilbage mod den lukkede Kontordør og sagde: „Han er s'gu dog ilte saa dum, som jeg

havde troet, og kyse la'er han sig heller itte. Naa, saa maa vi ta' det paa en anden Maner — men den bliver værre.“

Den af Eyben saa frygtede Juleaften var endelig kommen. Den ene Karosse efter den anden rullede op foran Hovedbygningens Portal, medførende Godsets Honoratiories; thi Kammerherren yndede at omgive sig med en vis patriarkalsk Nedladdenhed, naar ingen af hans Standsfæller var til Stede; thi da var han stram som en Overhofmarskal.

I den store Sal, der flankerede den saakaldte „grønne Stue“, sad Eyben i bundløs Fortvivlelse. I tre Dage havde Uhyret Abel rørt om i Munden paa ham med en Sukkertang for at faa Tungen stillet lige til det forbistrede L, og nu kunde han det.

Men Rollen, aa Rollen! — Den kunde han ikke. Han svedte under den stride Kohaars Paryk, der ubarmhjertigt faldt ham ned over Øjnene; han bed i sit store Hørskæg, og syntes, det smagte af saltet Klipfisk; han klæde sig i Parykken, fik Messingkronen paa Huen ned om Halsen, og var i det hele yderlig elendig. Hans Scepter og Rigsæble laa paa Bordet ved Siden af ham. I Døren til venstre var den nederste Fyding tagen ud for at give Plads til en Tønde uden Bund, og gennem denne skulde han krybe ind, naar Kammerherren bankede de tre Slag paa Døren.

Hvor han gruede for disse tre Slag! Sveden stod paa hans Pande, løb nedad og fandt Vej til hans røde Papnæse — han kunde tydelig føle, at den begyndte at blive blød i Spidsen. Men hans Hjerne? — Aa, den tog ogsaa paa at blive blød, og hver

Gang han greb Rollen, og ved det svage, flakkende Lys begyndte:

»Jeg er Nissernes Konge! Vel lille og graa,
Staar jeg dog her med Guldkronen paa
Og hilser. Velkommen til alle —»

saa var det, som kom der en rund, sort Plet over de næste Linier, og han følte, at naar han skulde gennem Tønden, vilde denne Plet blive til ét stort, kulsort Mørke, hvoraf han aldrig mere vilde hitte ud.

Jo! — Han var rigtignok „Nissernes Konge!“ — Aldrig har en Monark følt større Afmægtighed.

Og saa hans Ven Peer! — Peer, som havde lovet at hjælpe ham ud af Klemmen, Peer, som havde taget hans Tyvekroner og svoret ham evig Troskab. Peer, hans Minister, hans eneste fortrolige, hans sidste Tilflugt i Ulykken — Peer var stukket af til Lars Peersen i Tøsserup for at handle om en Tyr!

Eyben kunde have grædt af Raseri og Fortvivlelse, hvis ikke Taarerne vilde have skyllet Sminken af hans Kinder og fyldt hans Næse til Over svømmelse.

Nu kom de fremmede!

Han kunde høre dem snakke og le i Værelset bagved, og han skelnede tydeligt sin Faders: „Ah, bon soir, mon cher! Comment vous portez vous? — En glædelig Fest! — Vi har en lille surprise i Aften — De skal se! — Ah, charmante!“

„Nej, de skulde ikke se, ikke le, ikke bringe Skandalen videre næste Morgen. Eyben følte sig dreven til Fortvivlelse. Han sprang op, satte Kronen fast paa Hovedet, greb sit Scepter, sit Rigsæble, og listede saa med lydløse Trin hen imod en lille Tapetdør, som gik ud til en Korridor, der løb bag om Billardsalen til den Trappe, som førte ned i Haven. Han tog et rask Tag i Laasen, stødte til — Døren var lukket.

Det svimlede for Eyben. Han følte de tunge Taarer vælde frem under sine lukkede Øjelaag og uvilkaarlig udbød han:

„Aa, Peer! Aa, Peer!“

Da raslede det bag ved Tapetdøren. Nøglen drejedes om, og foran ham stod Peer med en Blendelygte i Haanden.

Men hvordan var det, han saa' ud? — En spids rød Hue dækkede hans ærværdige Isse og stod godt i Farven til hans røde, strittende Haar. Et filtret, rødt Skæg, der syntes fabrikeret af Kohaler, faldt ned over den graa Vams, der dækkede hans Overkrop som en stumpet Sæk. De krumme Hjulben stak i et Par højroede Poser, hvor Fødderne endte i noget, der havde stor Lighed med Snabelsko, kun uden Bjælder.

„God Aften, bett' Eyben,“ klang Peers Stemme. „Det var alt det, jeg kunde bitte herop.

„Peer! Er det dig!“ jublede Eyben. „Men hvordan er det, du ser ud?“

„Det maa han nok spørge om,“ vrissede Peer. „Siden alle de andre ugler sig ud, maa jeg vel ogsaa.“

„Ja, men du ser jo ud som en rigtig Nisse,“ bemærkede Eyben, halv frygtsom, „det gør de andre ikke.“

„Det er vel fordi jeg er rødhaaret og hjulbenet, samt ikke videre køn i Gefjæset,“ forklarede Peer. „Kom nu bare med! Saa skal jeg i en Fart pynte ham saadan, at ingen skal kende ham igen.“

„Men jeg er jo pyntet,“ indvendte Eyben.

Peers Ansigt fortrak sig til et bredt, satyragtigt Grin.

„Ja, vil han ikke ned med, kan han jo blive og gøre sig til Grin heroppe,“ sagde han.

„Nej, nej!“ raabte Eyben, og var i ét Spring ude

i Korridoren. „Nad os bare komme af Sted. Du kan gøre ved mig, hvad du vil.“

„Men husk nu paa, at nu er jeg Nissen,“ sagde Peer. „Hvad var det saa, han skulde sige? Kan han husket det?“

„Det var Nissen!“ sagde Eyben bestemt.

„Ja, det er rigtigt. Kom nu med, saa skal Eyben faa at se, hvad han kan gøre!“

Og Peer lukkede for Lyset i Blendlygten, idet han gik foran.

Lidt beklemt fulgte Eyben efter. Der var saa mørkt i den lange, skumle Korridor, og det syntes ham, at Peer saa' saa underlig ud. Det var ham, og det var dog ikke ham.

Skulde det være Nissen? —

Denne Tanke fo'r som et Lyn gennem Drengens Hoved og fik ham til at standse; men da han i det samme saa' Lygten bevæge sig ned ad Vindeltrappen, forsvandt Angesten. I Gaarden maatte der jo være Folk nok.

De kom ned i Haven, sneg sig gennem Nøddgangen og naaede Broen over Borggraven.

Her kastede Peer Lygten i Vandet.

Den lyste et Øjeblik, fra det sorte, mudrede Dyb, inden den gik til Bunds. Saa slukkedes den med en underlig hvislende Lyd, og alt blev saa mørkt, at Eyben ikke kunde se en Haand for sig.

„Hvad tuder han for?“ spurgte Peer.

„Aa, jeg er saa bange — saa bange for at de skal finde mig,“ forklarede Eyben.

„Jeg skal nok gemme ham,“ sagde Peer. „Hold sig nu bare tæt op ad mig, for i Borggaarden bliver det lyst nok.“

Peer havde Ret.

Da de slap ud fra Træerne langs Graven, stod Maanen klar og blank, og lagde en lang Sølvstriben hen over Kanalens Vand.

„Denne Vej,“ sagde Peer. „Langs Kostalden — saa — dér har vi Maren og et Par af Tøsene. Gid Fanden havde dem!“

De tre Piger kom leende og snakkende lige imod dem uden at se dem.

Pludselig skrævede Peer ud, stak Hovedet ned mellem Benene og løftede med det samme sin Kittel op over Ryggen, idet han udstødte en brægende Lyd.

Pigerne svarede med et tredobbelt Hvin og lo'r, med Skærterne om Ørene, ud over Gaardsrummet.

„Se, det hjælp,“ sagde Peer. Hvad man ikke har i Ho'det, maa man somme Tider ha'e i Enden — kom nu her hen langs Møtningen, saa skal jeg gemme ham.“

De gik nu langs den store, fede Kostaldsmødding, hvor Gødningensvarmen slog Eyben i Møde som en lun Damp. Op til Stænget over Kostalden stod en Stige.

Her standsede Peer og sagde:

„Kan Eyben nu lukke sine Øjne og gøre sig rigtig stiv, saa skal jeg gemme ham.“

„Jeg kan godt knatre op ad Stigen anene,“ bemærkede Eyben.

„Nej, vist ej! — Gør, som jeg siger!“

Eyben lukkede Øjnene og gjorde sig saa stiv som en Pind.

I det samme følte han et vældigt Tag forneden. Et Par jærnstærke Arme løftede ham i Vejret og slyngede ham som en Bold højt op i Luften. Han aabnede Øjnene og fik akkurat Tid til at se den varme Mødding under sig — i næste Øjeblik laa han midt i den med et Plask, saa Ajlen stod som et Springvand omkring ham.

Han udstødte et Skrig, arbejdede sig op, og hvad saa' han? —

Op ad Stigen arbejdede sig Peers Hjulben med

sære edderkoppeagtige Fagter. Uden at agte paa hans ynkelige Raab, stak Peer Overkroppen ind ad Lugen paa Stænet, og idet han skubbede sig ind efter saa' Eyben et frygteligt Syn: Peer havde ogsaa Ansigt bagtil — et stort, rødt Ansigt med en hvid, krøllet Paryk!

„Det var Nissen!“ skreg Eyben, idet alt drejedes rundt for ham. „Hjælp! Jeg kvænes!“

„Nu kan vi vist lukke Døren op, ma chere! Vi bør ikke forøge vore kære Gæsters Spænding over Evne,“ bemærkede Kammerherren i en galant Tone.

Kammerherreinden gav et mat Nik, der syntes at antyde, at det var hende saa guddommeligt ligegyldigt, om hendes Gæster „spændtes“ eller ikke.

Kammerherren vinkede.

Fløjdørene røg op, et Lyshav vældede fra den grønne Stue ind over de tilstedeværende, som modtog Synet af det rigt pyntede Juletræ med et beundrende: Aa!

„Tør jeg bede Selskabet tage Plads her i Forgrunden til venstre — Damerne forrest!“ kommanderede Kammerherren. „Vil De saa have deres Opmærksomhed henvendt paa Kæmpehøjen her til højre! Ah charmante! Der kan godt sidde nogle flere endnu, naar de rykker godt sammen.“

Selskabet stirrede beundrende ud over den grønne Sals dekorative Herligheder. De bestod i en Kæmpehøj, der syntes bygget op af Karduspapir og Smørfjerdinger. Til højre for den, i Dørfyldingen, gabede den tomme Tønde.

„Er det et Hundehus?“ spurgte en landlig Uskyldighed.

En let Fnisen overdøvedes af Kammerherrens højtidelige: „Chut! Nu begynder vi!“

De tre betydningsfulde Haandklap faldt.

Aandeløs Tavshed!

„Hem! Mærkværdigt!“ bemærkede Kammerherren og skævede ind i Tønden. „Tillader De?“

Atter faldt tre Haandklap, der lød som lige saa mange Ørefigener.

Gravstilhed! — Ikke en Lyd! —

„Mon dieu, Alphonse, der er noget i Vejen! Han er besvimet — han har faaet ondt! Alphonse! Spræng Døren! — Spræng Døren straks! — Jeg vil se mit Barn! Aa — jeg anede det!“ udbød Kammerherreinden og banede sig Vej hen til Tønden.

„Berolig dig, ma chere! — Kære Stella, sæt dig! — Jeg kan jo ikke sprænge med de bare Hænder! — Henning! Johan! Frants! Skaf Nøglen! — Naa, den sidder indvendig! Skynd jer ad Billardkorridøren! — jeg vil —“

Kammerherren fik ikke talt ud.

Et vildt Hyl som af en ung Indianer paa Krigstien fik alle til at fare op, og nu hørtes med Eybens brølende Stemme følgende hysteriske Udbrud:

„Han vinde sna' mig ihjen!“

„Hvem?“ raabte Kammerherren.

„Nissen! Han triunede mig omkund i Hunnet!“

„Johan! Henning! Frants! — I Pokkers Skind og Ben! Saa luk den Dør op!“ tordnede Kammerherren.

„Nej! Nej! — Inte nukke op!“ hylede Eyben fortvivlet.

Døren til Sideværelset fløj op paa vid Gab. Tønden trillede ind med et hult Bulder, og i Jul træets festlige Belysning stod Frants Kammertjener, stiv som en Pind, med Eyben ved Haanden.

En Duft af Landmandens Gulogrube slog plebejisk igennem Salonparfumen.

Og Eyben! — Ja, jeg behøver ikke at sige, hvor-
edes han var pyntet.

„Hvordan er det, han ser ud? — Hvor fandt I
ham?“ raabte Kammerherren.

Frants Kammer tjeners Ansigt antog et ubeskrive-
ligt Udtryk. Han hostede tørt, og fremhviskede med
brudt Stemme: „Paa Møddingen, Hr. Kammerherre.“

„Paa Møddingen! — Impossible! — Sligt kan
ikke handle en født Gyldenlille! — Hvorledes kom
du dér?“

„Hu! Det var Nissen!“ hylede Eyben.

„Snak! — Han eksisterer jo ikke. Hvorledes kom
du paa Møddingen?“

„Nissen tog mig og rundhjunede mig i Nuften,
og saa kynede han mig nige ud i Pønen!“ brølte
Eyben.

„Det er jo noget Snak! — Hvoraf tror du, det
var Nissen?“

„Hu! Jo! hulkede Eyben. „Han havde Ansigt i
begge Ender, og det er der ikke noget Menneske,
der har.“

„Ansigt i begge Ender!“ gentog Kammerherren
og slog sig for Panden. „Han fantaserer, han er syg!
— Mine Damer og Herrer! Efter hvad der her er
passeret, vil de excusere, at Kammerherreinden og
jeg trækker os tilbage til vore Appartements. Der
vil blive serveret Klokken ni i den røde Sal, og
Klokken ti er Vognene tilsagte. Au revoir!“

Og idet Kammerherren bød sin Frue Armen med
vanlig Elegance, forsvandt han med en detroniseret
Potentats hele Værdighed, fulgt af Eyben, som hul-
kende gentog: „Det var Nissen!“

Langt ud paa Aftenen, da den sidste Vogn var rullet bort, og Eyben sov de retfærdiges Søvn, saa endnu Lys fra Hovedbygningens Bel-Etage.

Kammerherreinden laa mat paa Sofaen, Iugtende til sin Flakon. Kammerherren gik med hastige Skrid op og ned ad Gulvet.

Pludselig standsede han og sagde: „Stella, de var en ubehagelig Affære!“

„Og hvad sagde jeg, da du proponerede den? — „Det gør ikke noget godt Indtryk,“ sagde jeg. — Fik jeg Ret?“

„Jo. Men jeg forstaar ikke den Geschichte! — Den er nær ved at gøre mig gal. Eyben bliver ved at paastaa, at dette Gespenst, eller hvad man nu skal kalde det, havde Ansigt i begge Ender — og det er jo umuligt. — Nisser kan man dog ikke indlade sig med i vor Stilling og med vor Dannelselse!“

Kammerherreinden Iugtede til sin Flakon og sukede.

„Men har det ikke været denne — denne Nisse, som Eyben bliver ved at forsikre, maa det jo have været en af Folkene; men det er endnu mere utænkeligt. Hvem vilde, med den Respekt, jeg nyder paa Godset, vove at kaste Stamherren paa Møddingen? — Umuligt! — Aldeles umuligt!“

„Eyben gør sig for familiær med Folkene,“ sagde Kammerherreinden mat. „Jeg har set ham spille ‚Sortepeer‘ med Stupigen og lege ‚Tagfat‘ med Kusken. — Slikt er ikke fair — det nedbryder Respekten. Men desuden har han haft sin Gang i Kostalden hos denne Peer Røgter, som jeg anser for en meget snu Person. Frants Kammer tjener fortalte, at han havde truffet Eyben dernede med en Pisk, og Peer Røgter drikker jo ogsaa — —“

„Nej, hør, Stella, du maa forlade mig! men nu gaar din Skarpsindighed virkelig for vidt. Peer Røg-

ter er komplet Idiot, undtagen naar det gælder en Handel om en Ko. Desuden har jeg selv sendt ham bort i Forgaars — han har ikke haft sine Ben paa Gaarden i flere Dage. Og hvad skulde vel bevæge ham til slig en skammelig Gerning? Han er jo Eybens fortrolige, siger du.“

„Nej, det sagde jeg ikke. Jeg fortalte kun, at Frants havde truffet Eyben hos denne Person.“

„Naa, ja! Jeg har ikke noget imod, at Drengen sætter sig ind i Mejerivæsenet. Peer Røgter selv er saa uskyldig som et Lam; det tør jeg dø paa. — Nej, véd du, hvem det har været? Det har været en løsgaaende Vagabond, en af disse Socialister fra Hovedstaden, som har klædt sig ud for at snige sig herop, og saa har han lokket Eyben med sig for at plyndre ham. Men jeg skal sætte en Pind derfor. I Morgen engagerer jeg en Natvægter — en Natvægter, siger jeg — som skal raabe hvert Kvarter — —“

„For Guds Skyld, Alphonse! Saa faar jeg aldrig Søvn i mine Øjne. Det var en horribel Idé!“

„Naa, ja, saa maa han gaa med et Kontrolur i Lommen. Men en Vægter maa vi ha' for vor egen Skyld. For Folkenes derimod er det bedst, at vi tror paa Eybens Forklaring.“

„Hvordan? Alphonse!“ indvendte Kammerherreinden.

„Jo, netop. For det første kan vi ikke godt demtere vor egen Søn, og for det andet passer det sig ikke, at han er smidt paa Møddingen ved Menneskehaand. Nissen er en populær Figur, ma chere, som ingen kan staa sig imod. Naar sligt kan ske med Kammerherrens Søn, hvad kan der saa ikke hænde Skrædderens Dreng, og der er netop et Folkesagn om ham, det véd jeg. Endnu i Aften skal jeg dog skrive efter denne Friskolelærer, som samler

paa den Slags Geschichter, — jeg har dog Lyst at tale med ham derom.“

Kammerherreinden sukkede, ringede og gik til Sengs. Kammerherren satte sig ved Skrivebordet.

Og Friskolelæreren kom, og han sagde ganske som Eyben:

„Det var Nissen!“
